

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Romandiola

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Regio.
Unde dicta.
Situs.

Solis fertilitas.

Urbes.

Quartæ & postrema Lombardia Tabula *Romandiola*, Ducatum *Parmensem*, & *Mantua* repræsentat. Primo loco occurrit *Romandiola* vel *Romanula*, sic dicta hodie, Caroli Magni Imperatoris & Romani Pontificis beneficio atque auspiciis. *Romanula* Limites ex communi sententia ad Septentrionem quidem Paludes Veronenses & Patavinæ, usque ad Fornaces, Ostium Padi ultimum, una cum parte Maris Adriatici: ad Orientem Isaurus, una cum Piceno; ad Meridiem Apenninus, cum Etruria; In Occidentali variatur. Quidam ultra Vatinum flumencis Forum Cornelii non procedunt: transfiliunt nonnulli Scultennam, nunc Panarium, in eo plerique, sistant. Hos sequemur, Longitudinem ejus c x milliar. aut circiter, posituri inter Foliam & Panarium: Latitudinem xcv i milliar. vel paullo minus, inter Apenninum &, quarum memini, Paludes. Quod ad Regionis qualitatem, agros habere optimos scribit Leander, omniumque frugum, tam quæ ad vitam necessaria, quam quæ ad humanas voluptates oportuna & delicias, fertiles. Campi hic latissimi, fructiferis Arboribus omne genus confiti: Colles peramani, Vitibus, Olea, Ficu nitentes. Silvæ munificæ herbidaque prata cum dumis venationi apta: salubres passim aquæ: Salinæ cum circa littus, tum intus frequentes: Metallorum fodiinæ: innumeraque præterea Naturæ dotes eximie: quæ nisi longissima narratione, commemorari haud possent. Urbes sunt in hac Regione aliquot celebres & complura Opida. Primariæ sunt *Ariminum* Ptol. & aliis, hodie *Rimini* Incolis: *Rumelen* Germanis. Nomen illi ab Amne, quo adluitur. Alii aliunde trahunt. Rerum omnium copia supra modum abundat. Portus olim amplus, splendidus satique capax: hodie modicis navigiis tantum est aptus, arenis oppletus. *Cervia* urbs maritima olim *Phycoles* dicta. *Cerviani* majori ex parte salarii sunt Artifices, tanto quæstu, ut Pontifex annuatim inde habeat lx millia Coronatorum. *Cesena*, *Cesena* Ptol. *Cesena* Strab. hodie plerisque *Cesena*, aliis *Cesnadigo*, tertiis denique *Cesna*. Hodie Civitas est admodum frequens: annis superioribus a Bernardino Rubrio Parmensi, qua Occidentem Septentrionemque spectat, aucta. Arx urbi ex colle, qua Aufter est valida imminet, a Friderico I Imp. condita. *Sarsina* urbs antiqua ad Apennini radices: Plauti Patria: nomen hodie retinet. *Ravenna*, *P'αβέννα* Strab. cui & *P'αβέννα: P'αβέννας* Ptol. Antiquam Civitatē testantur omnes. De Situ multa Str. lib. v: Urbs est Archiepiscopalis. Subsunt huic Archiepiscopo *Adriensis*, *Comaclensis*, *Cerviensis*, *Favolriensis*, *Foropompiliensis*, *Vellimensis*, *Fille forte*, *Cesenauensis*, *Sarenensis* vel *Sarsinatensis*, *Faventinus*, *Imolensis*, *Musinensis*, *Bononiensis*, *Reginensis*, *Parmensis*, & *Barcinensis*.
Pasuac

Pascua ad Urbem optima; ex quibus magna Lactis, Butyri, Caseique copia. *Forum-Livij*, hodie *Forlì*. Urbis natura & situ, rerumque omnium ubertate præstans inter duos Amnes Roncum & Montonum sita; Aere fruens optimo. *Forum Cornelij* vulgo *Imola*. Sita est ad Santernum Amnem, Agro frumentario, Vini, Olii, aliarumque Frugum ferace. *Bononia* nobilis & antiqua Civitas, *Bologna* vulgo: Apennini radicibus adposita, ad Ampem Rhenum, Apofa torrente mediam urbem interluente: tota Orienti exposita: qua Auster est, Montes imminent vetiferi, qua reliquæ partes, agri patent longe lateque, omnis generis Frugum feraces. Cælum illi non admodum salubre. Circuitus VIIII milliarium: olim multo minor. Portas habet XII. Potens est nobilitate, ædibus magnifica, porticibus frequens. Academiam instituit Theodosius Imperator, anno CCCXXXIII. Nunc *Ferrariam* videamus; cui unde nomen datum valde variatur. Veritati maxime consentaneum, *Ferrariam* nuncupatam ab *Ferraria*, quæ trans Padum erat, Colonis huc ex Theodosii Imperatoris decreto translatis anno CCCXXXIII: quo tempore Vicus fuit absque muris ab Smaragdo Exarcho circa annum 1500 fossa mœnibusque septus; paulatimque ita auctus, ut tandem in nobilissimam Civitatem commutatus fuerit: Vetere Præfulatu ab Vitaliano, P.M. huc circa annum 1500 traducto, aliisque XII Pagis finitimis illi subjectis ab Constante III Imp. qui multa ipsi largitus est Prævia. Hodie *Ferraria* audit. Adfidet ripæ Padi amnis, quo qua Ortum Austrumque respicit, adluitur. Cælum ipsi crassius, ob situm palustrem. Plateas habet rectas, longas, amplas quarum pleraque Leonellus Marchio coctis stravit lateribus. Ædificiis cum publicis, licet non magnis; tum privatis supra modum est ornata. Maximum est Urbis Fanum, Arx illi duplex, una ad flu. altera è Regione S. Georgij, Ducis Sedes: utraque fatis munita. Populo frequens, rebus ad vitam necessariis abundat. Non inamena inter primas Italiæ Urbes merito censenda: Caput Sedesque Ducatus Atestinæ familiæ, nobilitatis & antiquitatis stupendæ. Academiam hic instituit Fridericus III Imperator in Bononiensium contumeliam, Planiciem habet circa se maximam sed sterilem. Reliquas Romanodiolæ urbes, & minorum gentium Opida prætereo.

Ducatus Parmensis.

Regio & unde dicta.
Soli fertilitas.
Imperium majorum.

Ducatus Parmensis a Civitate Parma nomen habet. Ager amœnus est, & Frugum Vitiumque optimarum fertilis, aquis medicatis pascuisque latissimis felix: cujus Caseus & Vellera summam merentur commendationem. Civitas unde Ducatus iste nomen accepit *Parma* ab *Thuscis*, ut multæ his locis aliæ, condita, a Boiis inde possessa, lapsu temporis Romanos habuit Dominos: qui anno 1017, quo tempore Mutinam, eo Coloniam, ut Livius tradit lib. XXX, duxerunt; Calamitatem ab I. Antonio inlatam deplorat M. Tul. Philip. ultima. Conlapsa, autoritate Romani nominis libera cum aliis cœpit esse: Sequuta nunc Cæsares, nunc Pontif. Rom. Bononiensibus semper amica & conjuncta. Gravem passa est totum biennium obsidionem ab Friderico III Imp. circa annum 1500, quod partium esset Pontificiarum. Eo

Eo inde profligato, varios habuit Regulos, *Corregios, Scaligeros, Aetstinos, Vicecomites, Galentios, Sfortias, Gallos* denique, quibuscum sæpe de Urbis dominatu certavit *Pontifex Romanus*, qui ope & auxilio Caroli v Imperatoris, Gallis tota Italia pulsus, rerum solus deinceps in urbe potitus est. Hodie suos habet *Duces*, quorum primus a P.M. institutus est *Petrus Aloysius Farnesius Paullj* 111 P.M. filius, quo crudeliter intra biennium caeso, subrogatus est *Octavius* filius, ejque defuncto *Alexander*, Belgicæ Gubernator: cui mortuo successit ante aliquot annos *Filius*. Ceterum *Parma*, Strab Ptol. in Aemilia via, quinque ab Apennino P.M. Nomen illi ab Amne Parma: ex aliorum mente, quod *Parmam*, hoc est, breve scutum referat. Aedificiis est splendida, plateis ornata rectis largisque; rebus ad vitam necessariis adfluens: Incolarum nobilitate, civiumque frequentia celebris situ est admodum plano: Cælo summe salubri: adeo ut Plin. *Parmenses* tradat, tres quidem annos cxx, duos vero cxxx vixisse. Eam neque hiems, neque æstas adfligit. Castrum habet munitissimum, Principum & inlustrium Familiarum Palatia non pauca. In foro satis amplo, Fons pulcherrimus: & Templum ad imitationem S.P. Romani exstructum: Campana tribus imposita columnis: Turris persimilis Bononiensi, Separatur ab suis Suburbiiis fluvio cognomine, Episcopatus floret titulo. Incolæ venusti, nobiles, Martij, animosi, genio ingenioque præstantes. *Ducem* cum Parma habet vetusta & nobilis civitas *Placentia*; Ptol. aliisque Πλακεντία, vulgo *Piacenza*, iuxta Padum, a quo distat circiter M.P. jacet, loco peramceno; agrorum bonitate, Civiumque claritate superbiens. Muri novi sunt: Propugnacula ampla, Munitiones insignes. Episcopatus gaudet titulo. Gymnasium habet omnium disciplinarum. Urbis ager Vini, Olei, Frumenti, omnisque generis Fructuum fertilissimus est, propter copiam aquarum: multos habens fontes, fluviolos, pascuis irrigandis facientes.

Mantvæ Ducatus.

Ducatus *Mantvæ* nomen habet ab urbe *Mantua*. Hujus Imperium primum fuit penes *Tuscos*, Urbis auctores: hinc penes *Gallos Cenomanos*: post quos *Romani* rerum ibi sunt potiti. Maximam sub Triumviratu cladem tulit. Quam enim *Cremona* victoribus diripienda esset concessa, proter vicinitatem magnam Agri sui partem amisit. Hinc *Virgilius*. *Mantvæ vel misera nimium vicina Cremonæ*. Successerunt Romanis *Gothi, & Langbardi*: quibus profligatis, Urbis ad Imperatorum potestatem est retracta, earumque labante, in libertatem se cum multis aliis vindicavit, quam obtinuit, donec ab *Othone* 11 Imp. *Theodaldo* Comiti Canossano donaretur. Subrogatus illi *Bonifacius* Filius; eique sine mascula prole defuncto *Beatrice* conjux, cum *Mathilde* filia, quæ Mantuam summopere ampliavit. Urbis *Mantua*, Strab & Ptol. hodie *Mantua*. Initium Urbis ponunt varii varie. Quidquid sit, antiquissima ipsi est origo. Posita est in medio Paludum, quas *Mincius*, ex Lacu *Benaco* egressus, creat, nec nisi Pontibus, qui eximii admodum, aditur: hinc ob naturam loci munitissimis Italiæ concensenda. Ampla est, & magnifice publicis privatisque ædificiis ornata, rebusque plateis decora.

Regio.
Imperium majorum.

Urbis Mantua.